

Valokuva ja yksityisyyden suoja henkilötietolain kannalta

IT-erityisasiantuntija Lauri Karppinen

Tietosuojavaltuutetun toimisto

21.11.2011

Valtakunnalliset kuva-arkistopäivät

Tietosuojavaltuutettu

- Ohjaa, neuvoo ja valvoo henkilötietojen käsittelyä
 - Neuvontaa sekä puhelimitse että kirjallisesti
- Tekee päätöksiä henkilötietolain mukaisissa tiedon korjaamis- ja tarkastusoikeusasioissa

Sisältö

- Yksityisyys
- Valokuva ja lainsäädäntö
- Henkilötietojen käsittely henkilötietolain mukaan
- Eriyiskysymyksiä

Yksityisyys

Perustuslain turvaama perusoikeus

- ...vaikuttaa ja päättää itseään koskevien tietojen käsittelystä
- ...tietää tietojensa käsittelystä
- ...järjestää yksityiselämänsä ilman perusteetonta ulkopuolisten puuttumista
- ...tulla arvioiduksi virheettömien ja tarpeellisten tietojen perusteella
- ...tulla kohdelluksi muiden perusoikeuksien mukaisesti

Valokuva TSV:n silmin

Valokuvan ottaminen

Rikoslaki (Salakatselu)

Henkilötietolaki

Laki yksityisyyden suojasta työelämässä

Valokuvan säilytys

Henkilötietolaki

Valokuvan luovutus

Rikoslaki (Yksityiselämää loukkaava tiedon levitys, kunnianloukkaus, salassapitorikokset)

Henkilötietolaki

Laki yksityisyyden suojasta työelämässä

Kuvaaminen

Rikoslaki (Salakatselu)

Joka oikeudettomasti teknisellä laitteella katselee tai kuvaa

1. kotirauhan suojaamassa paikassa taikka käymälässä, pukeutumistilassa tai muussa vastaavassa paikassa oleskelevaa henkilöä taikka
2. yleisöltä suljetussa 3 §:ssä tarkoitettussa rakennuksessa, huoneistossa tai aidatulla piha-alueella oleskelevaa henkilöä tämän yksityisyyttä loukaten

Laki yksityisyyden suojasta työelämässä

- Työntekijöiden tekninen valvonta

Henkilötieto

”... kaikenlaisia luonnollista henkilöä taikka hänen ominaisuuksiaan tai elinolosuhteitaan kuvaavia merkintöjä, jotka voidaan tunnistaa häntä tai hänen perhettään tai hänen kanssaan yhteisessä taloudessa eläviä koskeviksi”

Eli

1. Tunnistettava
2. Luonnollista henkilöä
3. Koskeva
4. Tieto

Johtopäätös

- Valokuva, jossa esiintyy tunnistettavia henkilöitä, on lähtökohtaisesti henkilötieto

Henkilötietolaki (HetiL, 523/1999)

- Henkilötietolain tavoitteena on:
 - toteuttaa yksityiselämän suojaa ja muita yksityisyyden turvaavia perusoikeuksia sekä
 - edistää hyvän tietojenkäsittelytavan kehittämistä ja noudattamista
- Henkilötietojen käsittelyä koskeva yleislaki

Henkilötietolain vaatimukset henkilötietojen käsittelylle

- Huolellisuusvelvoite (HetiL 5 §)
- Henkilötietojen käsittelyn suunnittelu (HetiL 6 §)
- Käyttötarkoitussidonnaisuuden periaate (HetiL 7 §)
- Hyväksyttävät edellytykset käsittelylle (HetiL 8 §)
- Tietojen tarpeellisuus ja virheettömyys (HetiL 9 §)
- Informointi ja rekisteriseloste (HetiL 10 §)
- Suojaamisvelvoite (HetiL 32 §)
- Rekisteröityjen oikeudet

Henkilötietojen yleiset käsittely edellytykset

Lähtökohtana yksilön itsemääräämisoikeuden periaate

- kaikki tilanteet, joissa henkilötietoja saa käsitellä ja luovuttaa on määritelty tässä pykälässä

Perusteita mm.:

- rekisteröidyn yksiselitteisesti antama suostumus
- rekisteröidyn toimeksianto
- käsittelystä säädetään laissa
- asiakas- tai palvelussuhde, jäsenyys tai muu niihin verrattava asiallinen yhteys
- tietosuojalautakunnan lupa

Oikeus käsittelyyn sisältää myös oikeuden tietojen luovuttamiseen (3 § 2k)

Poikkeus:

Henkilötietojen luovuttaminen voi tapahtua 8 §:n 1 mom. 5 kohdan mukaisen yhteysvaatimuksen tapauksessa vain jos henkilötiedon luovuttaminen kuuluu tavanomaisena osana kysymyksessä olevan toiminnan harjoittamiseen edellyttäen, että tarkoitus, johon tiedot luovutetaan ei ole yhteensopimaton henkilötietojen käsittelyn kanssa ja että rekisteröidyn voidaan olettaa tietävän henkilötietojen tällaisesta luovuttamisesta

Suostumus henkilötietolain näkökulmasta

- Informoitu (24 §)
- Vapaaehtoinen,
 - yksilöity ja
 - tietoinen tahdonilmaisu, jolla henkilö hyväksyy henkilötietojensa käsittelyn (3 §)
- Yksiselitteinen (8 §)
- Nimenomainen (12 §)

Henkilötietolain soveltamisala

- Sovelletaan henkilötietojen automaattiseen käsittelyyn sekä käsittelyyn, jonka tarkoitus on muodostaa henkilörekisteri
- Ei koske luonnollisen henkilön henkilökohtaisiin yksityisiin tarkoituksiin suorittamaa käsittelyä
- Koskee vain rajoitetusti käsittelyä toimituksellisiin sekä taiteellisen tai kirjallisen ilmaisun tarkoituksiin

Valokuvan luovuttaminen

Rikoslaki (Yksityiselämää loukkaava tiedon levittäminen)

Joka oikeudettomasti

- 1) joukkotiedotusvälinettä käyttämällä tai
- 2) muuten toimittamalla lukuisten ihmisten saataville

esittää toisen yksityiselämästä tiedon, vihjauksen tai kuvan siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä loukatulle taikka häneen kohdistuvaa halveksuntaa, on tuomittava *yksityiselämää loukkaavasta tiedon levittämisestä* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Yksityiselämää loukkaavana tiedon levittämisenä ei pidetä sellaisen yksityiselämää koskevan tiedon, vihjauksen tai kuvan esittämistä politiikassa, elinkeinoelämässä tai julkisessa virassa tai tehtävässä taikka näihin rinnastettavassa tehtävässä toimivasta, joka voi vaikuttaa tämän toiminnan arviointiin mainitussa tehtävässä, jos esittäminen on tarpeen yhteiskunnallisesti merkittävän asian käsittelemiseksi.

Rikoslaki (Kunnianloukkaus)

Joka

- 1) esittää toisesta valheellisen tiedon tai vihjauksen siten, että teko on omiaan aiheuttamaan vahinkoa tai kärsimystä loukatulle taikka häneen kohdistuvaa halveksuntaa, taikka
- 2) muuten kuin 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla halventaa toista, on tuomittava *kunnianloukkauksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kuudeksi kuukaudeksi.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuna kunnianloukkauksena ei pidetä arvostelua, joka kohdistuu toisen menettelyyn politiikassa, elinkeinoelämässä, julkisessa virassa tai tehtävässä, tieteessä, taiteessa taikka näihin rinnastettavassa julkisessa toiminnassa ja joka ei selvästi ylitä sitä, mitä voidaan pitää hyväksyttävänä.

Kunnianloukkauksesta tuomitaan myös se, joka esittää kuolleesta henkilöstä valheellisen tiedon tai vihjauksen siten, että teko on omiaan aiheuttamaan kärsimystä ihmiselle, jolle vainaja oli erityisen läheinen.

Valokuvan ottaminen

Rikoslaki (Salakatselu)

Henkilötietolaki

Laki yksityisyyden suojasta työelämässä

Valokuvan säilytys

Henkilötietolaki

Valokuvan luovutus

Rikoslaki (Yksityiselämää loukkaava tiedon levitys, kunnianloukkaus, salassapitorikokset)

Henkilötietolaki

Laki yksityisyyden suojasta työelämässä

Vainajien henkilötietojen käsittely

- Henkilötietolakia sovelletaan myös kuolleiden henkilöiden henkilötietojen käsittelyyn
- Yksityisyyden suojan tarve vähäisempi

Tietosuojavaltuutetun toimiston ohjausaineisto

- Valokuva ja yksityisyyden suoja henkilötietolain kannalta, TSV 2010
- Työelämän käsikirja, TSV 2009
- <http://www.tietosuoja.fi>

